

Pesticídy ohrozujú včely, potvrdila ďalšia analýza

Autor: [Katarína Nikodemová](#) a [Sarantis Michalopoulos](#) | [EURACTIV.com](#) a [euractiv.sk](#) |

Preklad: [Katarína Nikodemová](#)

2. 3. 2018

EFSA opätovne potvrdila, že neonicotínoidy ohrozujú včely. [Pexels.com / Pixabay.com]

[Komentáre](#) [Tlač](#)

Pesticídy zo skupiny neonicotínoidov sú pre včely rizikové. Potvrdilo to nové hodnotenie Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) z konca februára.

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín opätovne analyzoval dáta z roku 2013 a skúmal vplyv troch neonicotínoidov (klotianidín, imidakloprid a tiametoxám) na opeľovačov. Vo svojich záveroch konštatoval, že používanie neonicotínoidov skutočne predstavuje riziko.

„V záveroch sú mierne odchýlky, ktoré sú spôsobené napríklad rozdielnymi metódami použitia pesticídu alebo spôsobom vystavenia. Rôzne sú tiež vplyvy podľa druhu včiel. Všeobecne ale

môžeme riziko pre tieto tri druhy včiel potvrdiť,“ uviedol Jose Tarazona, vedúci oddelenia pre pesticídy na úrade pre bezpečnosť potravín.

Analýza skúmala vplyv na tri druhy opel'ovačov (čmeliaky, včely samotárky a včely medonosné). Tieto môžu byť neonikotínoidom vystavené rôznymi spôsobmi v závislosti od spôsobu ich použitia (cez zvyšky neonikotínoidov v peli alebo nektári, prenášaním vzduchom, priamo cez osivo alebo zvyškami vo vode).

Hmyz mizne. Vedci hovoria, že treba konať

Odborníci stupňujú svoje výzvy o potrebe chrániť včely pred pesticídmi. Európska komisia pripravuje návrh na úplný zákaz neonikotínoidov.

Riziko potvrdené, ale čo ďalej

Záver EFSA neznamenať automaticky, že kvôli svojim rizikám budú tieto látky na európskom trhu zakázané. Úloha EFSA spočíva vo vypracovaní vedeckých hodnotení, ale nemá kompetencie na rozhodnutia o prípadnom zákaze rizikových látok vrátane menovaných pesticídov. „Toto je zodpovednosť a v plnej kompetencii Európskej komisie a členských štátov.“

Neonikotínoidy sú kontroverznou skupinou pesticídov, ktorá sa používa od deväťdesiatych rokov. Sú najvyužívanejšími insekticídmi pre rôzne plodiny. Práve ich používaniu dávajú kritici za vinu úhyn včiel a opel'ovačov.

Na rade je Komisia a členské štáty

Neziskové organizácie na ochranu životného prostredia upozorňujú, že model pestovania plodín a ošetrovania rastlín neonikotínoidmi je „neudržateľný“ a v rozpore s európskou legislatívou.

Greenpeace: Slovensko nechce zakázať postreky, ktoré škodia včelám

Ministerstvo pôdohospodárstva ignoruje vôľu viac než 50-tisíc ľudí, tvrdia environmentalisti.

Európska únia obmedzila použitie neonikotínoidov v roku 2013. S novými závermi EFSA budú európski úradníci a členské štáty aktuálne obmedzenie prehodnocovať a zvažovať zmeny. Ochrane včiel či iných opel'ovačov a zachovaniu biodiverzity prikladá Európska únia veľký význam.

Zdroje z komisie potvrdili, že diskusie budú prebiehať v druhej polovici marca na pôde Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, jedlo a krmivá. Ešte v septembri 2017 komisia pre EURACTIV uviedla, že zvažuje návrh rozšíriť aj na obmedzenie používania neonicotínoidov.

Včely si zaslúžia svoj svetový deň, zhodli sa lídri

Organizácia spojených národov (OSN) vyhlásila 20 máj ako svetový deň včiel. Návrh z dielne Slovinska podporili všetky členské krajiny Európskej únie. Cieľom je zvýšiť povedomie o dôležitosti hmyzu v ekosystéme a upozorniť na ich hromadné úhyny.

Pozície

Europoslanec Eric Andrieu (S&D) komentoval: “Včely sú absolútne nevyhnutné pre zachovanie biodiverzity a potravinovej bezpečnosti. Vieme, že neonicotínoidy im škodia. Tak ich v poľnohospodárstve konečne zakážme! Mali by sme usilovať o poľnohospodárstvo s nulovým použitím pesticídov.”

Asociácia priemyslu s pesticídmi (Pesticide industry association – ECPA) nespochybňuje možné riziko neonicotínoidov pre včely, ale so závermi EFSA nesúhlasí. „Správnymi opatreniami vieme rizikám týchto látok pre včely zamedziť [...] stále veríme, že aj opodstatnenie zavedených obmedzení v roku 2013 bolo chybné,“ uviedla asociácia vo svojom vyjadrení.

Katarína Juriková, Greenpeace Slovensko

„Vedecká komunita už dlhodobo poukazuje na nebezpečenstvo neonikotínoidov pre včely. Posledná správa Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín je ďalším dôkazom neakceptovateľného rizika, ktoré neonikotínoidy predstavujú. Veríme, že vedecké fakty nebudú ignorované a že návrh komisie na zákaz používania troch najškodlivejších neonikotínoidov bude schválený.“

Juriková menuje, aký vplyv majú neonikotínoidy na včely: „môžu včely priamo otráviť, čo sa napríklad stáva, keď sú včely vystavené prachu z moreného osiva pri siati. Môžu mať aj rôzne subletálne vplyvy ako napríklad to, že včely môžu byť dezorientované, mať zníženú imunitu alebo môžu byť negatívne ovplyvnené ich reprodukčné schopnosti. Treba však podotknúť, že neonikotínoidy nepredstavujú riziko len pre včely, ale aj iné opeľovače, vodný hmyz a tým pádom pre celé ekosystémy.“

Greenpeace Slovensko žiada ministerku pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, Gabrielu Matečnú, „aby preukázala, že jej záleží na hlase ľudí a že rešpektuje názor vedeckej komunity ako aj spoločenstvo včelárov a včelárov, ktorí kontinuálne poukazujú na katastrofálne vplyvy pesticídov na včelie spoločenstvá. Očakávame, že pani ministerka zákaz neonikotínoidov podporí.“

— *stanoviská Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a Slovenskej asociácie ochrany rastlín doplníme po ich obdržaní.*